

Οικονομικά - Εταιρικά Νέα

Οι 10 μεγάλες προκλήσεις για την ελληνική οικονομία

Ποδαρικό με δέκα βαριά στοιχήματα στην οικονομία κάνει το 2024. Οι προκλήσεις για την κυβέρνηση είναι πολλές, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει χρόνος, καθώς 20 νομοσχέδια που βρίσκονται στο συρτάρι θα πρέπει να έρθουν άμεσα στη Βουλή, για να ξεμπελοκάρουν τις μεταρρυθμίσεις και να έρθουν νέα επιχειρηματικά κεφάλαια, που θα συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου για αύξηση των επενδύσεων κατά 15,1% τη νέα χρονιά.

Τουρισμός, κατανόλωση και επενδύσεις είναι οι βασικές κινητήριες δυνάμεις για να τρέξει η οικονομία με ταχύτητες 2,9% το 2024 και να έρθουν εισπράξεις 63 δισ. ευρώ στα ταμεία, που είναι το κλειδί για δημοσιονομική σταθερότητα και για νέες κοινωνικές παροχές.

Ψηλά στην ατζέντα με τις προκλήσεις βρίσκονται η ακρίβεια στα τρόφιμα και τις υπηρεσίες, που εξακολουθεί να ροκανίζει τα εισοδήματα των καταναλωτών, αλλά και ο μεγάλος όγκος των «κόκκινων» χρεών προς το Δημόσιο, καθώς ξεπερνούν τα 165 δισ. ευρώ.

Αναλυτικά:

1. ΑΝΑΠΤΥΞΗ: Η πρόβλεψη για επιτάχυνση της οικονομίας στο 2,9% το 2024 από 2,4% φέτος θεωρείται υπεραισιόδοξη, αλλά όχι ακατόρθωτη από τους αναλυτές, καθώς τα δείγματα γραφής που έχει δείξει η χώρα δεν αποκλείουν ένα νέο αναπτυξιακό «θαύμα». Αρκετά βέβαια να δουλέψουν τα «μυστήρια» για την αύξηση των επενδύσεων με τη βοήθεια των πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης και των εισπράξεων από τον τουρισμό, που θα οδηγήσουν το ΑΕΠ στα 234 δισ. ευρώ, επίπεδα που έχει να πιάσει η χώρα από το μακρινό 2009. Ωστόσο, οι κίνδυνοι υπάρχουν, καθώς τυχόν επιδείνωση της γεωπολιτικής κρίσης στην Ουκρανία και στη Μέση Ανατολή, με τις συνεπαγόμενες επιπτώσεις στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον, θα επιφέρουν κραδασιούς και στο εσωτερικό της χώρας, «φρενάροντας» την αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής οικονομίας, η οποία αυτήν τη στιγμή παρουσιάζει έναν από τους μεγαλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης πανευρωπαϊκά.

2. ΠΛΗΘΩΡΣΙΜΟΣ: Η αναζωπύρωση της πληθωριστικής φωτιάς είναι ο δεύτερος μεγάλος πονοκέφαλος για την κυβέρνηση. Το συνεχώς διογκούμενο κύμα ακρίβειας στα τρόφιμα ροκανίζει το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, φρενάροντας την ιδιωτική κατανάλωση, που αποτελεί έναν από τους βασικούς κινητήρες της ανάπτυξης λόγω του σημαντικού μεριδίου συμμετοχής στο ΑΕΠ. Δεν είναι μόνο ότι η ακρίβεια έχει άμεσο αρνητικό αποτύπωμα στην πραγματική οικονομία, είναι και το γεγονός ότι δημιουργεί πληθωριστικές προσδοκίες στα νοικοκυριά, ενισχύοντας τη τάση συγκράτησης των δαπανών τους. Ήδη με τον νέο προϋπολογισμό ο πήχης για την ιδιωτική κατανάλωση χαμηλώνει στο 1,3% από 2,9% το 2023, καθώς το πρόβλημα με τον τμήμαριθμο καθίσταται οξύτερο σε σχέση με τις αρχικές εκτιμήσεις, με τις τιμές στα ράφια να έχουν ανέβει υψηλά και να μην υποχωρούν. Στόχος είναι ο πληθωρισμός την επόμενη χρονιά να συγκρατηθεί στο 2,6%, από 3,9% φέτος.

3. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΑ: Η Ελλάδα πέτυχε μηδενικά ελλείμματα το 2022, αξιοσημείωτο πρωτογενές πλεόνασμα 1,1% του ΑΕΠ το 2023, παρά τα μέτρα κοινωνικής πολιτικής, αλλά τώρα καλείται να κάνει μία ακόμη προσαρμογή, με άξονα το νέο Σύμφωνο Σταθερότητας, φθάνοντας σε ακόμη μεγαλύτερο πρωτογενές αποτέλεσμα το 2024. Ο Προϋπολογισμός προβλέπει 2,1% του ΑΕΠ πλεόνασμα σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης, που μεταφράζεται σε εξοικονόμηση 5 δισ. ευρώ (από 2,5 δισ. ευρώ το 2023) το 2024 για την αποπληρωμή τόκων. Ακόμη και με το νέο Σύμφωνο Σταθερότητας οι στόχοι για τα πλεονάσματα της Ελλάδας είναι γραμμένοι σε πέτρα και δεν αλλάζουν λόγω του υψηλού δημόσιου χρέους. Αν δεν παράγονται σε σταθερή βάση και την ίδια στιγμή η οικονομία καταβάσει ταχύτητα, η βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους μπαίνει σε κίνδυνο. Βασική προϋπόθεση για μεγαλύτερα πλεονάσματα είναι να συνεχιστεί η ανοδική πορεία των φορολογικών εσόδων, τα οποία για το 2024 προβλέπεται να αυξηθούν στα 63 δισ. ευρώ.

4. ΠΔΕ – ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ: Κονδύλια άνω των 12 δισ. ευρώ από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και το Ταμείο Ανάκαμψης θα διοχετευθούν το 2024 στην οικονομία και θα κρίνουν το στοίχημα για αύξηση των επενδύσεων κατά 15,1%. Οι δαπάνες για δημόσιες επενδύσεις θα ανέλθουν σε 8,55 δισ. ευρώ -εκ των οποίων τα 6,5 δισ. ευρώ θα έρθουν από κοινοτικούς πόρους και 2 δισ. ευρώ από εθνικούς-, ενώ σε αυτόν τον λογαριασμό θα πρέπει να προστεθούν και τα 3,617 δισ. ευρώ που αποτελούν κονδύλια από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, τα οποία η Ελλάδα θα πρέπει να αξιοποιήσει τάχιστα.

5. ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ: Νέα αποκλιμάκωση στο 152,3% του ΑΕΠ προβλέπεται να σημειώσει το δημόσιο χρέος (γενικής κυβέρνησης) το 2024, από 160,3% του ΑΕΠ το 2023. Ωστόσο, το 2024 θα είναι η πρώτη χρονιά μείωσης του χρέους σε απόλυτο ποσό, έστω και κατά 1 δισ. ευρώ, καθώς σε αυτά τα μεγάλα στοιχήματα της κυβέρνησης για το 2024, καθώς θα δημιουργήσει επιπλέον δημοσιονομικό χώρο για μια ευρύτερη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος, αλλά και για νέες παροχές. Για την ώρα τα έσοδα που χάνει το Δημόσιο από το «μαύρο χρήμα» κινούνται σε μεγάλη έκταση, ενώ στόχος είναι με την εξάπλωση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, την καθολική χρήση του πλαστικού χρήματος, το τεκμαρτό σύστημα φορολόγησης των ελεύθερων επαγγελματιών και τα μέτρα για το λαθρεμπόριο να κλείσει το κενό των εσόδων στον ΦΠΑ, που θα οδηγήσει σε αύξηση των φορολογικών εισπράξεων κατά 2,5 – 3 δισ. ευρώ τα επόμενα τρία χρόνια. Σημαντική βοήθεια θα παράσχει η αναβάθμιση των ηλεκτρονικών εργαλείων της ΑΑΔΕ, που διευρύνει τις δυνατότητες διαχείρισης και αξιοποίησης των πληροφοριών οι οποίες συλλέγονται μέσω των ηλεκτρονικών συναλλαγών και διευκολύνει τη διεξαγωγή αυξημένων και πιο αποτελεσματικών ελέγχων και την επιτυχή επιβολή κυρώσεων.

6. ΑΝΕΡΓΙΑ: Η απειλή ύφεσης στην Ευρωζώνη θα προκαλέσει κλυδωνισμούς και στην αγορά εργασίας, ενώ οι επιχειρήσεις που πιέζονται από το υπέρμετρο ενεργειακό κόστος προειδοποιούν για συρρίκνωση των θέσεων εργασίας λόγω της δυσμενούς κατάστασης στην οποία βρίσκονται. Ωστόσο, τα μέτρα πολιτικής που εφάρμοσε η κυβέρνηση κατά τη διάρκεια της πανδημικής και της ενεργειακής κρίσης συνέβαλαν στην ενίσχυση της απασχόλησης, με αποτέλεσμα η ανεργία να υποχωρήσει από το 12,4% το 2022 στο 11,2% φέτος, ενώ για το 2024 ο στόχος είναι να μειωθεί περαιτέρω στο 10,6%, με τις δεκάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας που θα ανοίξουν οι επενδύσεις.

7. ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ: Η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής είναι ένα από τα μεγάλα στοιχήματα της κυβέρνησης για το 2024, καθώς θα δημιουργήσει επιπλέον δημοσιονομικό χώρο για μια ευρύτερη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος, αλλά και για νέες παροχές. Για την ώρα τα έσοδα που χάνει το Δημόσιο από το «μαύρο χρήμα» κινούνται σε μεγάλη έκταση, ενώ στόχος είναι με την εξάπλωση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, την καθολική χρήση του πλαστικού χρήματος, το τεκμαρτό σύστημα φορολόγησης των ελεύθερων επαγγελματιών και τα μέτρα για το λαθρεμπόριο να κλείσει το κενό των εσόδων στον ΦΠΑ, που θα οδηγήσει σε αύξηση των φορολογικών εισπράξεων κατά 2,5 – 3 δισ. ευρώ τα επόμενα τρία χρόνια. Σημαντική βοήθεια θα παράσχει η αναβάθμιση των ηλεκτρονικών εργαλείων της ΑΑΔΕ, που διευρύνει τις δυνατότητες διαχείρισης και αξιοποίησης των πληροφοριών οι οποίες συλλέγονται μέσω των ηλεκτρονικών συναλλαγών και διευκολύνει τη διεξαγωγή αυξημένων και πιο αποτελεσματικών ελέγχων και την επιτυχή επιβολή κυρώσεων.

8. ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ: Σε τρεις με χρόνιες δυσλειτουργίες, όπως το Κτηματολόγιο, η Δικαιοσύνη, η Δημόσια Διοίκηση, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές καθυστερήσεις, που βαραίνουν τη ζωή των πολιτών και λειτουργούν αποτρεπτικά για τις επενδύσεις, με αποτέλεσμα να απαιτείται περαιτέρω επιτάχυνση. Ειδικά στην απονομή της Δικαιοσύνης, η συνέχεια κρίνεται επιβεβλημένη, δεδομένου ότι οι επενδυτές είναι πιο πρόθυμοι να επενδύσουν σε μια οικονομία όπου τα συμβατικά δικαιώματα και τα δικαιώματα ιδιοκτησίας τους προστατεύονται και εάν αυτά παραβιαστούν, μπορούν να προσφύγουν στη Δικαιοσύνη και να δικαιωθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα.

9. ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΧΡΕΟΣ: Παρά τη μείωση των «κόκκινων» δανείων στα 12,1 δισ. ευρώ τον Σεπτέμβριο του 2023, σε σχέση με τα 15,1 δισ. ευρώ που ήταν πριν από έναν χρόνο, ο δείκτης των μη εξυπηρετούμενων παραμένει υψηλότερος από τον μέσο όρο των τραπεζών της Ευρωζώνης, με αποτέλεσμα να απαιτούνται περαιτέρω κινήσεις, που υπαγορεύονται από το δύσκολο περιβάλλον των αυξημένων επιτοκίων. Ταυτόχρονα, το ιδιωτικό χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένει σε πολύ υψηλό επίπεδο και αποτελεί τροχοπέδη για την ανάπτυξη. Επισημαίνεται ότι οι ληξιπρόθεσμες οφειλές στο Δημόσιο έχουν σπάσει το φράγμα των 153 δισ. ευρώ, από τα οποία τα 106 δισ. ευρώ είναι χρέη προς την Εφορία και 47,2 δισ. ευρώ προς τα ασφαλιστικά ταμεία.

10. ΑΚΙΝΗΤΑ: Μέσα στο 2024 θα πρέπει να ενταχθούν στο σύστημα αντικειμενικού προσδιορισμού άλλες 2.167 περιοχές σε όλη τη χώρα, που αντιπροσωπεύουν το 1,5% της ελληνικής επικράτειας, πράγμα που θα φέρει ανατροπές σε δεκάδες φόρους και τέλη που υπολογίζονται με βάση τις αντικειμενικές τιμές. Επισημαίνεται ότι σήμερα το σύστημα αυτό καλύπτει το 98,5% της χώρας. Επίσης, θα πρέπει να εξεταστούν οι ενστάσεις που έχουν υποβάλει ένας στους δύο δήμους της χώρας για μειώσεις στις αντικειμενικές τιμές, θεωρώντας ότι σε πολλές περιοχές οι νέες τιμές της Εφορίας είναι αισθητά υψηλότερες από τις εμπορικές. Με την ολοκλήρωση του ελέγχου των αιτημάτων οι ιδιώτες εκτιμητές ακινήτων θα εισηγηθούν τις νέες αντικειμενικές αξίες στον υπουργό Οικονομικών, ο οποίος θα αποφασίσει για το εύρος και την κλίμακα των μειώσεων στις τιμές ζώνης, οι οποίες ωστόσο δεν θα έχουν αναδρομική ισχύ. Επίσης, με το νέο φορολογικό έχει δρομολογηθεί η ψηφιοποίηση των ζωνών σε όλες τις περιοχές εκτός σχεδίου πόλης ή ορίων οικισμών και στη δημιουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας όπου θα ενταχθούν όλα τα στοιχεία που αφορούν ένα ακίνητο (πολεοδομία, κτηματολόγιο ψηφιακής χάρτης των αντικειμενικών αξιών κ.λπ.). Το νέο πληροφοριακό σύστημα θα παρακολουθεί τις τάσεις της αγοράς των ακινήτων και, εφόσον εντοπίζει μεταβολές στις εμπορικές τιμές, θα παρεμβαίνει αυτόματα και θα αναπροσαρμόζει τις τιμές ζώνης. Η ευθυγράμμιση θα γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα σχεδόν κάθε χρόνο και οι αλλαγές στις τιμές της Εφορίας δεν θα γίνονται πλέον με υπουργικές αποφάσεις, όπως ισχύει μέχρι σήμερα.

Πηγή: The Power Game

Ανοίγει ο δρόμος για την εισαγωγή του Ελ. Βενιζέλος στο Χρηματιστήριο

Κατατέθηκε στη Βουλή το σχέδιο νόμου με το οποίο ολοκληρώνονται οι θεσμικές προϋποθέσεις για την εισαγωγή των μετοχών του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών ΑΕ (Ελ. Βενιζέλος) στο Χρηματιστήριο, ενώ κυρώνεται παράλληλα η συμφωνία με την Aegean για την αγορά των δικαιωμάτων κτήσης μετοχών της εταιρείας (warrants) έναντι 85,4 εκατ. ευρώ, που ήδη εισέπραξε το Δημόσιο.

Ειδικότερα, με το νομοσχέδιο κυρώνεται η συμφωνία που υπεγράφη στις 7 Δεκεμβρίου μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, με την οποία τροποποιείται η αρχική (1995) σύμβαση ανάπτυξης του αεροδρομίου στα σημεία που απαιτείται, προκειμένου να καταστεί δυνατή η εισαγωγή στο Χρηματιστήριο.

Οι βασικότερες τροποποιήσεις που επέρχονται αφορούν:

- Την κατάργηση των περιορισμών ως προς το ποσοστό συμμετοχής των μετόχων εκτός του Ελληνικού Δημοσίου, στο μετοχικό κεφάλαιο του αερολιμένα που έθετε η αρχική σύμβαση.

- Αλλαγές που απορρέουν από τη νομοθεσία περί εταιρικής διακυβέρνησης. Με το σημερινό καθεστώς, ο γενικός διευθυντής της εταιρείας δεν είναι μέλος του ΔΣ. Μετά την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο, ορίζεται ότι ο γενικός διευθυντής αναλαμβάνει καθήκοντα διευθύνοντος συμβούλου και ανώτατου εκτελεστικού διευθυντή (CEO) και θα είναι παράλληλα μέλος του διοικητικού συμβουλίου.

- Την διαδικασία με την οποία η εταιρεία συνάπτει διαφόρων ειδών συμβάσεις μεγάλης διάρκειας (μίσθωσης, παραχώρησης κλπ.), με ημερομηνία λήξης μεταγενέστερη από τη λήξη της σύμβασης ανάπτυξης του αεροδρομίου, μετά από έγκριση του υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Η αλλαγή που επέρχεται, είναι ότι από εδώ και στο εξής, αυτό μπορεί να συμβαίνει εφόσον πιστοποιείται από ανεξάρτητο χρηματοοικονομικό σύμβουλο, ότι οι εν λόγω συμβάσεις είναι προς όφελος του αεροδρομίου και από τη φύση τους δεν θα μπορούσαν να είναι μικρότερης διάρκειας. Σημειώνεται ότι μέτοχοι της «Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών Α.Ε.» είναι σήμερα το Υπερταμείο με ποσοστό 25 %, το ΤΑΙΠΕΔ (30 %), η εταιρεία Avi Alliance GmbH (40 % + 60 μετοχές) συμφερόντων του καναδικού ασφαλιστικού ταμείου PSP Investments, και η οικογένεια Δ. Κοπελούζου (5% - 60 μετοχές).

Το 30% που κατέχει σήμερα το ΤΑΙΠΕΔ θα διατεθεί σε θεσμικούς επενδυτές και στο επενδυτικό κοινό, καθώς και στους υφιστάμενους ιδιώτες μετόχους μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας το Υπερταμείο θα διατηρήσει τη συμμετοχή του 25%.

Με το ίδιο σχέδιο νόμου κυρώνεται επίσης η συμφωνία μεταξύ του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας - Οικονομικών και της αεροπορικής εταιρείας Aegean, με την οποία η εταιρεία αγόρασε από το Δημόσιο τα δικαιώματα κτήσης των μετοχών που εκδόθηκαν το 2021 στο πλαίσιο του σχεδίου στήριξης της εταιρείας κατά την περίοδο της πανδημίας.

Σε εφαρμογή της συμφωνίας το Ελληνικό Δημόσιο εισέπραξε 85,4 εκατ. ευρώ, εκμεταλλευόμενο την υψηλότερη τιμή στην οποία είχαν φθάσει οι μετοχές της εταιρείας μετά τη χορήγηση της ενίσχυσης. Για να γίνει κατανοητό το όφελος του Δημοσίου, επισημαίνεται ότι:

- Η τιμή της μετοχής της Aegean το 2021, όταν συμφωνήθηκε το σχέδιο στήριξης της εταιρείας ήταν 5,5 ευρώ.

- Η τιμή που ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό του τιμήματος που εισέπραξε το Δημόσιο, που είναι η μέση τιμή της μετοχής κατά την περίοδο 11 Αυγούστου 2023 - 3 Νοεμβρίου 2023, ήταν 11,43 ευρώ. Έτσι, το Ελληνικό Δημόσιο εισέπραξε ένα χρηματικό ποσό πολύ υψηλότερο από αυτό που ανέμενε όταν έγινε η συμφωνία διάσωσης.

Σημειώνεται ότι κατά την περίοδο μετά τις αρχές Νοεμβρίου, η τιμή της μετοχής κινήθηκε μεσοσταθμικά σε χαμηλότερα επίπεδα. Έτσι, αν η διαδικασία, αντί για τις αρχές Νοεμβρίου γινόταν σήμερα, το Δημόσιο θα εισέπραττε μικρότερο τίμημα κατά 2,8 εκατ. ευρώ.

Όπως σημειώνεται στην σχετική ανακοίνωση «προφανώς στο όφελος του Δημοσίου πρέπει να συνυπολογιστεί και η εξοικονόμηση που επιτυγχάνει το κράτος από τη μείωση του Δημοσίου χρέους (και τον αντίστοιχο περιορισμό των τόκων) κατά το ποσό που εισπράχθηκε από την εταιρεία».

Τι επιφυλάσσει το 2024 για μεγάλες οικονομίες και αγορές

Ένα καλό μάθημα που πήραν οι αγορές και οι οικονομίες τη χρονιά που πέρασε ήταν ότι όχι μόνο τίποτα δεν είναι δεδομένο, αλλά ότι όλα μπορεί να εξελιχθούν εντελώς ανάποδα από ό,τι προβλέφθηκε – και μάλιστα με βεβαιότητα.

Παρόλα αυτά, με αυτό το φόντο και κάθε επιφύλαξη, οι οικονομολόγοι δίνουν μια πρώτη ιδέα για τα θέματα τα οποία φαίνεται ότι θα κυριαρχήσουν στη διεθνή οικονομική σκηνή το 2024 και μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στις εξελίξεις. Ο Guardian συνοψίζει τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις των ειδικών.

Πολιτικοί κίνδυνοι

Πρώτο και κυρίαρχο θέμα ήταν όλο το τελευταίο τρίμηνο του 2023 και παραμένει και το 2024 ο φόβος για διεύρυνση της σύρραξης στη Μέση Ανατολή και η ανησυχία για τον πόλεμο Ρωσίας-Ουκρανίας που μπαίνει στο τρίτο έτος. Πέρα από τον ανθρώπινο παράγοντα που είναι ένα το κρατούμενο, τα γεωπολιτικά ζητήματα μπορεί και πάλι να προκαλέσουν αναταραχή στις αγορές.

Η διακοπή της διέλευσης εμπορικών πλοίων από την Ερυθρά Θάλασσα λόγω επικινδυνότητας αυξάνει ήδη το κόστος μεταφοράς, εντείνοντας τις πληθωριστικές πιέσεις, καθώς οι ναυτιλιακές εταιρείες προσθέτουν χιλιάδες μίλια στις διαδρομές τους για να αποφύγουν το επικίνδυνο πέρασμα.

Στους κινδύνους για το 2024, ο Vincent Chaigneau, επικεφαλής έρευνας στη Generali Investments, προσθέτει στους κινδύνους την πιθανότητα ο ΟΠΕΚ+ να σφίξει περαιτέρω τις στρόφιγγες στην παραγωγή πετρελαίου προκειμένου να ανεβάσει τις τιμές, την αποδυνάμωση των μεγάλων πολιτικών κομμάτων, την ένταση στις σχέσεις Πεκίνου – Ουάσιγκτον με φόντο την προεκλογική καμπάνια στις ΗΠΑ.

Επίσης, οι αγορές δεν μπορεί παρά να κρατήσουν το βλέμμα προσηλωμένο στη διεξαγωγή εκλογών φέτος σε χώρες που αντιπροσωπεύουν το 60% του παγκόσμιου ΑΕΠ – συμπεριλαμβανομένης της Ινδίας, της ΕΕ και της Μ. Βρετανίας (εκτός αν ο Rishi Sunak αντέξει έως τον Ιανουάριο του 2025) και φυσικά στην κούρσα διαδοχής στον Λευκό Οίκο.

Ο επενδυτικός διευθυντής της AJ Bell, Russ Mold, αναφέρει, σύμφωνα με τον Guardian, ότι από σχετική έρευνα προκύπτει πως «το χρηματιστήριο των ΗΠΑ δέχεται παραδοσιακά μια ήπια επίθεση των νεύρων τον τελευταίο χρόνο της προεδρίας», αλλά η Bank of America υποστηρίζει το αντίθετο, επισημαίνοντας μια άνοδο 75% στον S&P 500 των ΗΠΑ σε εκλογικές χρονιές.

Η Allianz Research προειδοποιεί ότι συνολικά «το γεμάτο εκλογικό ημερολόγιο για το 2024 θα επιβαρύνει την οικονομική αβεβαιότητα... Σε αυτό το πλαίσιο, οι κυβερνήσεις, τα νοικοκυριά και οι εταιρείες είναι πιθανό να υιοθετήσουν μια προσέγγιση αναμονής, αναβάλλοντας βασικές οικονομικές αποφάσεις».

Συνέχεια....

Αγορές

Ο S&P 500 έκλεισε το 2023 λίγο λιγότερο από το υψηλό όλων των εποχών, στις σχεδόν 4.770 μονάδες, και πολλοί αναλυτές αναμένουν ότι θα ανέβει το 2024.

Ο Edward Yardeni, πρόεδρος της Yardeni Research, προβλέπει ότι ο δείκτης θα κλείσει φέτος στις 5.400 μονάδες και θα ανέβει περαιτέρω σε 6.000 έως το τέλος του 2025.

Ο Yardeni υποστηρίζει ότι οι αγορές θα μπορούσαν να δουν ένα ράλι που θα προσομοιάζει στο αντίστοιχο της δεκαετίας του 1920, με τους καταναλωτές να συνεχίζουν να ξοδεύουν ενώ απολαμβάνουν την ασφάλεια της εργασίας, καθώς «η τρωμερή ικανότητα των αμερικανικών εταιρειών να δημιουργούν ταμειακές ροές» υποστηρίζει την οικονομία των ΗΠΑ.

Πιο συγκρατημένος ο Mark Haefele, επικεφαλής επενδύσεων στην UBS Global Wealth Management, προβλέπει ότι ο S&P 500 θα τελειώσει το 2024 περίπου από εκεί που ξεκίνησε, αν και βλέπει «ιδιαίτερες ευκαιρίες σε ποιοτικές μετοχές» συμπεριλαμβανομένου του τεχνολογικού τομέα των ΗΠΑ.

Ο βρετανικός δείκτης FTSE 100 έμεινε πίσω από άλλους σημαντικούς δείκτες πέρυσι, σημειώνοντας άνοδο λιγότερο από 4% για να ολοκληρώσει το 2023 στις 7.733 μονάδες, ενώ οι παγκόσμιες αγορές κέρδισαν 20%.

Σε μια δημοσκόπηση σε επενδυτές, ένας στους τέσσερις πρόβλεψε ότι ο FTSE 100 θα κλείσει το 2024 σε πάνω από 8.000 μονάδες.

Οι φόβοι για ύφεση στο Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκαν στα τέλη του 2023, αφού τα ενημερωμένα στοιχεία για το ΑΕΠ έδειξαν μικρή συρρίκνωση τον Ιούλιο έως τον Σεπτέμβριο. Η Morgan Stanley προβλέπει ότι η βρετανική οικονομία θα συρρικνωθεί κατά 0,1% το 2024, πέφτοντας σε τεχνική ύφεση τουλάχιστον δύο διαδοχικών τριμήνων συρρίκνωσης.

Η Morgan Stanley κάνει λόγο για «εύθραυστη ισορροπία, με ένα προκλητικό μείγμα πολιτικών», προειδοποιώντας ότι «η έξοδος είναι απίθανο να είναι ανώδυνη – βλέπουμε μια τεχνική ύφεση στην αλλαγή του έτους και μια αδύναμη οικονομία το 2024».

Επιτόκια

Με την οικονομία αδύναμη και τον πληθωρισμό να επιβραδύνεται, οι επενδυτές αναμένουν ότι η BoE θα μειώσει τα επιτόκια το 2024 από το τρέχον 5,25% στο 3,75% έως τον Δεκέμβριο, παρόλο που οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής επιμένουν ότι είναι πολύ νωρίς για να εξετάσουν περικοπές.

Η αγορά ποντάρει γενικά ενάντια στη θεωρία «υψηλότερο [επιτόκιο] για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα».

Τόσο η Fed όσο και η EKT αναμένεται να μειώσουν τα επιτόκια αρκετές φορές μέσα στο 2024.

Η Fed προβλέπεται να μειώσει τα επιτόκια σε εύρος 3,75%-4% μέχρι το τέλος του έτους, από 5,25%-5,5% που είναι σήμερα.

Στην ευρωζώνη, στις αρχές Δεκεμβρίου, το μέλος του διοικητικού συμβουλίου της EKT, Ιζαμπέλ Σνάμπελ, δήλωσε ότι η «αξιοσημειώτη» πτώση του πληθωρισμού σήμαινε ότι οι περαιτέρω αυξήσεις των επιτοκίων ήταν πλέον εκτός τραπεζιού.

Παγκόσμια προοπτική

Όσον αφορά την παγκόσμια προοπτική, η Oxford Economics προβλέπει ότι η παγκόσμια οικονομία θα σημειώσει ήπια προσγείωση, αλλά προσθέτει ότι η ανάπτυξη το 2024 «θα είναι πιθανότατα ανεπαρκής».

Η Morgan Stanley εκτιμά ότι η παγκόσμια ανάπτυξη θα επιβραδυνθεί το 2024 στο 2,8%, από 3% που εκτιμάται ότι ήταν το 2023. Στην Ευρώπη, αναμένεται οριακά θετική ανάπτυξη 0,5% το 2024 και 1% το 2025, αντανακλώντας «τις συνεχιζόμενες επιπτώσεις των κραδασμών στον ενεργειακό εφοδιασμό, ειδικά στη Γερμανία, και τις καθυστερημένες επιπτώσεις της αυστηρής νομισματικής πολιτικής».

Η Κίνα προβλέπεται ότι θα επιβαρύνει την ανάπτυξη στις αναδυόμενες αγορές, ενώ το «παγκόσμιο σενάριο πτώσης» περιλαμβάνει έναν παρατεταμένο κύκλο αποπληθωρισμού χρέους στην Κίνα, που πυροδοτείται από εκτεταμένες χρεοκοπίες στις κατασκευαστικές εταιρείες οι οποίες θα διαχυθούν σε άλλες οικονομίες.

Η Société Générale συνοψίζει την πρόβλεψή της για την παγκόσμια οικονομία το 2024 στον τίτλο «ανθεκτική αλλά υποτονική».

Ο Jim Reid, της Deutsche Bank, προβλέπει ότι η παγκόσμια οικονομία θα «φλερτάρει με την ύφεση το 2024» και οι ΗΠΑ θα υποστούν μια ήπια ύφεση τους πρώτους έξι μήνες, με την οικονομία να αναπτύσσεται μόνο 0,6% μέσα στο έτος, ενώ η ευρωζώνη είναι μόνο σημειώθηκε αύξηση κατά 0,2% κατά το δεύτερο έτος της πραγματικής στασιμότητας.

Ο Ian Stewart, επικεφαλής οικονομολόγος της Deloitte, λέει ότι είναι πιο πιθανό οι ΗΠΑ και η Ευρώπη να ξεπεράσουν τα μεγάλα πληθωριστικά επεισόδια τους χωρίς να υποστούν βαθιά ύφεση.

Πηγή: Guardian

Γερμανία: Αντιμέτωπη με τον κίνδυνο του στασιμοπληθωρισμού

Οι καταναλωτές κρατάνε κλειστά τα πορτοφόλια λόγω του πληθωρισμού.

Οι εξαγωγές δεν είναι τόσο ισχυρές όσο παλιότερα λόγω των προβλημάτων στην παγκόσμια οικονομία και την εφοδιαστική αλυσίδα.

Τα επιτόκια δανεισμού παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα. Ο κατασκευαστικός κλάδος έχει σταματήσει να αναπτύσσεται. Οι επενδύσεις έχουν φρενάρει με πολλές εταιρείες να προτιμούν τις ΗΠΑ όπου δίνονται περισσότερες πράσινες επιδοτήσεις και κίνητρα

Οι τιμές της ενέργειας, τόσο για καταναλωτές όσο και για βιομηχανίες, παραμένουν σημαντικά αυξημένες μετά το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία.

Τα επιτόκια δανεισμού παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα.

Ο κατασκευαστικός κλάδος έχει σταματήσει να αναπτύσσεται.

Οι επενδύσεις έχουν φρενάρει με πολλές εταιρείες να προτιμούν τις ΗΠΑ όπου δίνονται περισσότερες πράσινες επιδοτήσεις και κίνητρα. Και η μετάβαση σε μια πιο πράσινη οικονομία συνεπάγεται αυξημένο κόστος για όλη την αλυσίδα – από την κυβέρνηση μέχρι τις επιχειρήσεις και τελικά τους καταναλωτές.

Αυτές είναι οι μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η Γερμανία, η ισχυρότερη οικονομία στην Ευρώπη, η οποία αναμένεται ότι θα έχει αρκετές αναταράξεις μέσα στο 2024 στην προσπάθεια να αποφύγει την ύφεση.

Με τη στασιμότητα προ των πυλών, η βιομηχανική παραγωγή στη Γερμανία αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις εδώ και αρκετούς μήνες – και μπήκε στο δ' τρίμηνο του 2023 με πτώση αυξάνοντας τις ανησυχίες για ύφεση.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία από τη στατιστική υπηρεσία της χώρας, η βιομηχανική παραγωγή στη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης μειώθηκε κατά 0,4% τον Οκτώβριο σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο κι έφτασε στο χαμηλότερο επίπεδο από τον Αύγουστο του 2020.

Την ώρα που κι άλλες ευρωπαϊκές χώρες αντιμετωπίζουν αντίστοιχα προβλήματα με την παραγωγή, για τη Γερμανία η υποχώρηση αυτή ήταν απροσδόκητη αφού οικονομολόγοι περίμεναν ανάπτυξη έστω και μικρή.

Τα νέα στοιχεία για τα πανίσχυρα γερμανικά εργοστάσια που εξάγουν τεράστιες ποσότητες προϊόντων στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο δείχνουν πως η οικονομία της χώρας δεν έχει καταφέρει να αντιμετωπίσει πλήρως τον αντίκτυπο της ενεργειακής κρίσης του χειμώνα του 2022 και την πτώση της παγκόσμιας ζήτησης.

Απασχόληση

Προς το παρόν η απασχόληση από όλες αυτές τις προκλήσεις δεν φαίνεται να έχει επηρεαστεί σημαντικά, αλλά αυτό οφείλεται εν μέρει στο ότι η Γερμανία έχει ελλείψεις για εκατοντάδες χιλιάδες εξειδικευμένους εργαζομένους.

Ομως οι βιομηχανίες εξακολουθούν να επηρεάζονται σημαντικά από το υψηλό κόστος της ενέργειας και ιδιαίτερα του φυσικού αερίου από το οποίο παράγονται τεράστιες ποσότητες ηλεκτρισμού στη χώρα.

Την ίδια ώρα, σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης οι προκλήσεις είναι σημαντικές, ειδικά όσον αφορά τα δημοσιονομικά.

Είναι ενδεικτικό ότι τον Νοέμβριο του 2023 το Συνταγματικό Δικαστήριο της χώρας απέρριψε τη μεταφορά από την κυβέρνηση κεφαλαίων 60 δισεκατομμυρίων ευρώ από κεφάλαια αντιμετώπισης της πανδημίας προς την προστασία του κλίματος και την τόνωση της οικονομίας.

Χρέος

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μαύρη τρύπα στον προϋπολογισμό που δεν μπόρεσε να καλυφθεί με δημιουργική λογιστική επειδή στη Γερμανία ισχύει το λεγόμενο φρένο χρέους.

Πρόκειται για δημοσιονομικό κανόνα που υποχρεώνει το Βερολίνο να περιορίζει αυστηρά τον νέο δανεισμό και να μην έχει ελλείμματα.

Με την κυβέρνηση συνασπισμού να κάνει πίσω στον προϋπολογισμό, δημιουργήθηκε αβεβαιότητα μεταξύ νοικοκυριών και επιχειρήσεων αφού μειώθηκαν μεταξύ άλλων δαπάνες.

Πλέον, το Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομόνων της Γερμανίας εκτιμά ότι τα τελικά στοιχεία θα δείξουν ότι η οικονομία της χώρας συρρικνώθηκε το 2023 και περιμένουν πως θα ανακάμψει με χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης το 2024.

Για το 2023 προβλέπεται μείωση της οικονομικής δραστηριότητας κατά 0,4%, ενώ για το 2024 το Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομόνων προβλέπει ανάπτυξη μόνο 0,7% αντί για 1,3% που προβλέπει η κυβέρνηση.

Premium έκδοση «ΤΑ ΝΕΑ»